

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2016

ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ Θέματα και Απαντήσεις

Επιμέλεια: Ομάδα Φιλολόγων

www.othisi.gr

Δευτέρα, 30 Μαΐου 2016
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΛΑΤΙΝΙΚΑ

A1. ΚΕΙΜΕΝΟ

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση των παραπάνω κειμένων.

Noli spectare quanti homo sit. Parvi enim preti est, qui tam nihili est. Sed, propter servi scelus et audaciam, tanto dolore Aesopus est adfectus, ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitivi.

Si quid durius ei videbatur, quod imperandum militibus esset, a cerva sese monitum esse praedicabat. Ea cerva quodam die fugit et perisse credita est. Cum aliquis Sertorio nuntiavisset cervam inventam esse, Sertorius eum iussit tacere; praeterea praecepit ut eam postero die repente in eum locum emitteret, in quo ipse cum amicis futurus esset. Postridie eius diei Sertorius, admissis amicis in cubiculum suum, dixit eis visum in somno sibi esse cervam, quae perisset, ad se reverti. Cum cerva, emissa a servo, in cubiculum Sertorii introrupisset, admiratio magna orta est.

Μονάδες 40

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

A1.

Να μη σε απασχολήσει πόσο αξίζει ο άνθρωπος. Γιατί είναι μικρής αξίας, όποιος είναι τόσο τιποτένιος. Αλλά, εξαιτίας της ελεεινής πράξης και του θράσους του δούλου, τόσο πολύ οργίστηκε ο Αίσωπος, ώστε τίποτε δε θα μπορούσε να είναι πιο ευχάριστο σ' αυτόν από την επανάκτηση του δραπέτη.

Αν κάτι, το οποίο έπρεπε να διαταχθεί στους στρατιώτες, φαινόταν σ' αυτόν (ότι ήταν) κάπως σκληρό, διακήρυττε ότι αυτός είχε καθοδηγηθεί από το ελάφι. Αυτό το ελάφι κάποια μέρα έφυγε και θεωρήθηκε ότι είχε πεθάνει (χαθεί). Όταν κάποιος είχε αναγγείλει στο Σερτώριο ότι το ελάφι είχε βρεθεί, ο Σερτώριος τον διέταξε να σωπάσει: επιπλέον (τον) καθοδήγησε να το αφήσει ξαφνικά ελεύθερο την επόμενη μέρα σ' αυτό το μέρος, στο οποίο ο ίδιος επρόκειτο να είναι (θα βρισκόταν) μαζί με τους φίλους (του). Την επόμενη μέρα (την επόμενη αυτής της ημέρας), ο Σερτώριος, αφού δέχθηκε τους φίλους του στην κρεβατοκάμαρά του, τους είπε ότι είχε δει στον ύπνο του ότι το ελάφι, που είχε πεθάνει (χαθεί), επέστρεψε σε αυτόν. Όταν το ελάφι, αφού αφέθηκε ελεύθερο από τον δούλο, όρμησε στην κρεβατοκάμαρα του Σερτώριου, γεννήθηκε μεγάλος θαυμασμός (μεγάλη κατάπληξη).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Β1.

B1. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις ή συνεκφορές:

scelus: τη γενική πληθυντικού αριθμού

nihil: την αφαιρετική ενικού αριθμού στο ίδιο γένος

gratius: τον θετικό βαθμό του επιρρήματος

durius: τον υπερθετικό βαθμό του επιρρήματος

militibus: την ίδια πτώση στον άλλο αριθμό

quodam die: τη δοτική ενικού αριθμού της συνεκφοράς

aliquis: την αφαιρετική πληθυντικού στο θηλυκό γένος

postero: τον ίδιο τύπο στον συγκριτικό βαθμό

quo: την ονομαστική πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος

somno: την κλητική ενικού αριθμού

sibi: τη γενική πληθυντικού αριθμού του β' προσώπου (να γράψετε και τους δύο τύπους)

admiratio: την αιτιατική ενικού αριθμού

magna: την ονομαστική πληθυντικού αριθμού, στο ουδέτερο γένος, στον συγκριτικό βαθμό.

Μονάδες 15

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

B1.

scelus: scelerum

nihil: nulla re

gratius: grate

durius: durissime

militibus: militi

quodam die: cuidam diei

aliquis: aliquibus

postero: posteriore

quo: quae

somno: somne

sibi: vestri / vestrum

admiratio: admirationem

magna: maiora

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Β2.

B2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

noli: το β' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής ενεστώτα

sit: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής μέλλοντα

est adfectus: το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής ενεστώτα στην άλλη φωνή

possit: το α' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής υπερσυντελικού

videbatur: το απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή

monitum esse: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής μέλλοντα στην άλλη φωνή

fugit: το ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική παρακειμένου της ενεργητικής περιφραστικής συζυγίας (να λάβετε υπόψη το υποκείμενο του ρήματος)

perisse: τη δοτική γερονδίου

credita est: το απαρέμφατο παρακειμένου στην άλλη φωνή

inventam esse: το γ' πληθυντικό πρόσωπο στην οριστική μέλλοντα στην άλλη φωνή

praecepit: τη μετοχή ενεστώτα στη γενική πληθυντικού αριθμού του αρσενικού γένους

emitteret: το γ' πληθυντικό πρόσωπο στην οριστική συντελεσμένου μέλλοντα στην ίδια φωνή

dixit: το γερονδιακό στην ονομαστική ενικού αριθμού του αρσενικού γένους

introrupisset: το α' πληθυντικό πρόσωπο στην υποτακτική ενεστώτα στην ίδια φωνή

orta est: τη μετοχή μέλλοντα στην ονομαστική ενικού αριθμού του θηλυκού γένους.

Μονάδες 15

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

B2.

noli: non vultis

sit: sunt

est adfectus: adfice (affice)

possit: potuissemus

videbatur: visum iri

monitum esse: monebunt

fugit: fugitura fuerit

perisse: pereundo

credita est: credidisse

inventam esse: invenient

praecepit: praecipientium

emitteret: emiserint

dixit: dicendus

introrupisset: introrumpamus

orta est: oritura

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Γ1.

Γ1α. «ut nihil ei . . . fugitivi»: να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης (μονάδα 1) και να αιτιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής της (μονάδα 1), την έγκλιση (μονάδα 1) και τον χρόνο εκφοράς της (μονάδα 1).

Μονάδες 4

Γ1β. «servi», «gratius», «fugitivi», «suum», «reverti», «a servo»: να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των τύπων.

Μονάδες 6

Γ1γ. «perisse»: να βρείτε το υποκείμενο του απαρεμφάτου (μονάδα 1) και να αιτιολογήσετε την πτώση του (μονάδα 1).

Μονάδες 2

Γ1δ. «ut (is) eam postero die repente in eum locum emitteret»: να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

Μονάδες 3

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γ1α.

«**ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitivi**»:

δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης: «sed ... est adfectus». Εισάγεται με την αρνητική έκφραση «ut nihil», γιατί είναι αποφαιτική, εκφέρεται με (δυννητική) υποτακτική, όπως όλες οι συμπερασματικές προτάσεις, γιατί το αποτέλεσμα θεωρείται υποκειμενική κατάσταση, ενεστώτα, γιατί εξαρτάται από αρκτικό χρόνο (adfectus est: παρακείμενος με σημασία ενεστώτα) και αναφέρεται στο παρόν-μέλλον (ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων). Το αποτέλεσμα είναι ιδωμένο τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με την δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του.

Στην κύρια πρόταση η δεικτική αντωνυμία «tanto» προαναγγέλλει το είδος της δευτερεύουσας που ακολουθεί.

Γ1β.

servi: γενική υποκειμενική στα «scelus», «audaciam».

gratius: κατηγορούμενο στο «nihil» (μέσω του «esse»).

fugitivi: γενική αντικειμενική στο «recuperatio».

suum: επιθετικός προσδιορισμός στο «cubiculum».

reverti: υποκείμενο του απαρεμφάτου «visum esse», ειδικό απαρέμφατο.

a servo: εμπρόθετος προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου (εμπρόθετο επειδή είναι έμψυχο) στη μετοχή «emissa».

Γ1γ.

perisse: το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου «perisse» είναι το «cerva» και έχουμε ταυτοπροσωπία. Το υποκείμενο «cerva» του ειδικού απαρεμφάτου «perisse» τίθεται σε πτώση ονομαστική, διότι εξαρτάται από ρήμα παθητικό, δοξαστικό και προσωπικό (άρση του λατινισμού του ειδικού απαρεμφάτου).

Γ1δ.

«ut ea ab eo postero die repente in eum locum emitteretur»

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Γ2

Γ2α. «**quod imperandum militibus esset**»: να αντικαταστήσετε τον τύπο της παθητικής περιφραστικής συζυγίας με debeo + απαρέμφατο (μετατροπή παθητικής σύνταξης σε ενεργητική).

Μονάδες 4

Γ2β. «**praecepit ut...futurus esset**»: να μετατρέψετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ.

Μονάδες 4

Γ2γ. «**admissis amicis**»: να αναλύσετε τη μετοχή σε πρόταση εισαγόμενη με τον ιστορικό/διηγηματικό σύνδεσμο cum.

Μονάδες 3

Γ2δ. «**Si quid durius ei videbatur, a cerva sese monitum esse praedicabat**»: να μετατρέψετε τον υποθετικό λόγο έτσι ώστε να εκφράζει υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα για το παρελθόν (μονάδες 2) και υπόθεση δυνατή ή πιθανή για το παρόν - μέλλον (μονάδες 2).

Μονάδες 4

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γ2α.

«quod Sertorius deberet imperare militibus»

Γ2β.

«Eam cras repente in eum locum emitte, in quo ego cum amicis ero!»

Γ2γ.

«cum (Sertorius) admisisset amicos»

Γ2δ.

Υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα στο παρελθόν:

«Si quid durius ei visum esset, a cerva sese monitum esse praedicavisset».

Υπόθεση δυνατή ή πιθανή για το παρόν-μέλλον:

«Si quid durius ei videatur, a cerva sese monitum esse praedictet».

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Τα προς μετάφραση κείμενα προέρχονται από τις διδακτικές ενότητες 28, 48 του σχολικού εγχειριδίου. Είναι γνωστά και διδαγμένα και δεν έχουν ιδιαίτερες μεταφραστικές απαιτήσεις. Το σύνολο των γραμματικών και συντακτικών παρατηρήσεων στηρίζεται στη θεωρία του σχολικού εγχειριδίου, προϋποθέτουν όμως πολύ καλή γνώση και συνδυαστική ικανότητα από την πλευρά των υποψηφίων.